

OP DE VLUCHT. EN DAN?

Mensen op de vlucht lopen grote risico's om slecht behandeld te worden. Daarom voert Amnesty International actie voor de rechten van gevluchte mensen. Die rechten staan in het Vluchtelingenverdrag van de Verenigde Naties (VN).

HET VLUCHTELINGENVERDRAG

In aanloop naar de Tweede Wereldoorlog sloegen vanuit Duitsland veel mensen op de vlucht. Veel landen boden de gevluchte mensen geen bescherming. Na de Tweede Wereldoorlog vonden de meeste landen dat er afspraken moesten komen, zodat mensen die vluchten voortaan beter geholpen worden. Deze afspraken zijn opgeschreven in het Vluchtelingenverdrag van de VN. Daarin staat dat mensen die gevlucht zijn

niet naar een land mogen worden teruggestuurd als ze daar gevaar lopen. Van de 196 landen op de wereld hebben meer dan 150 landen beloofd zich aan dat verdrag te houden. Ook alle landen van de Europese Unie hebben dat beloofd. Dat betekent dat ze mensen op de vlucht moeten beschermen. Mensen die gevlucht zijn hebben in het land waar ze opgevangen worden recht op toegang tot medische zorg, onderwijs en werk.

↑ Een Joodse familie loopt in 1939 naar het station om de Poolse stad Memel te ontvluchten nadat de Duitse nazi's de stad hebben ingenomen. © Süddeutsche Zeitung Photo

TWEDE WERELDOORLOG

OPDRACHT 1

Lees de tekst op de vorige pagina. De meeste landen op de wereld hebben beloofd mensen die vluchten te beschermen en te helpen een nieuw leven op te bouwen.

BESPREEK SAMEN:

- > Waar zou jij heen willen als je moest vluchten?
- > Wat vind je belangrijk om op die nieuwe plek te doen?
- > Wat heb je daar nodig om je toekomstplannen te realiseren?
- > Welke steun zou jij in je nieuwe omgeving hopen te krijgen?

ONVEILIGE VLUCHTROUTES

Mensen die willen vluchten kunnen niet zomaar een vliegtuig nemen naar een ander land. Vliegtuigmaatschappijen weigeren hen namelijk mee te nemen als ze geen visum hebben voor het land waar ze heen willen, en zo'n visum is nauwelijks te krijgen.

Ze kunnen dan in handen vallen van bendes die hen slecht behandelen. Criminelen ontvoeren mensen die op de vlucht zijn om losgeld te kunnen vragen. Of gevluchte mensen worden slachtoffer van seksueel geweld zoals verkrachting. Sommige gevluchte mensen vragen mensensmokkelaars om hen te helpen om aan (valse) papieren en vervoer te komen waarmee ze de grens over

kunnen. De smokkelaars willen alleen maar snel veel geld verdienen. De veiligheid van de mensen vinden ze niet belangrijk. En dus zetten ze veel te veel mensen op gammele bootjes of overvolle vrachtwagens. Daarbij overlijden jaarlijks duizenden mensen.

Bovendien moeten de mensen die vluchten veel geld betalen. Mensen hebben vaak al hun bezittingen verkocht om geld voor de overtocht bij elkaar te krijgen. Hebben ze niet genoeg, dan worden ze soms uitgebuit. Dan moeten ze bijvoorbeeld werken als goedkope arbeidskracht, sekswerker of drugsdealer.

FABIOLA & SOAN

Fabiola uit Kameroen werd tot twee keer toe ontvoerd door milities. Toen ze zwanger was ontsnapte ze en wilde ze via Turkije naar Griekenland gaan. Door een heftige 'pushback' lukte het haar niet om op Lesbos te komen. Ze deed opnieuw een poging en kwam ziek en uitgeput op het Griekse eiland Samos. Vanaf daar

brachten de autoriteiten haar met spoed naar een ziekenhuis in Athene om daar te bevallen van haar zoon: Soan. Tijdens het transport raakten haar papieren kwijt. En zonder papieren kun je nergens werken of studeren. Tijdens de opnames woonden ze in een opvanghuis.

OPDRACHT 2

Lees de teksten op de pagina hiernaast. Bekijk daarna het filmfragment van Fabiola & Soan.

a. Beschrijf hoe Fabiola leefde in Kameroen.

b. Bij pushbacks worden mensen op de vlucht teruggestuurd naar waar ze vandaan komen. Vaak gebeurt dat met veel geweld. Leg uit waarom pushbacks niet toegestaan zijn.

c. Fabiola is haar papieren kwijtgeraakt. Zonder verblijfspapieren mag zij niet werken of naar school. Bedenk welke gevolgen dat kan hebben voor Soan.

↑ Kinderen in een kamp voor mensen die binnen Kameroen op de vlucht zijn. © Daniel Beloumou Olomo/AFP

REDENEN OM TE VLUCHTEN

Mensen vluchten om verschillende redenen. Ze vluchten naar een ander land omdat ze gevaar lopen vanwege:

1. Oorlog of geweld in hun land.
2. Persoonlijke vervolging: hun leven of vrijheid wordt bedreigd vanwege hun godsdienst, politieke mening, nationaliteit, ras of omdat ze lhbtqia+'er zijn.

Mensen die in een ander land aankomen, kunnen daar asiel aanvragen. Dat betekent dat ze de overheid vragen om bescherming. Of je daar recht op hebt, hangt af van de reden waarom je weg ging. Het land waar ze asiel aanvragen toetst of mensen onder het Vluchtelingenverdrag vallen. Dat verdrag bepaalt dat vluchtelingen niet teruggestuurd mogen worden naar een land waar zij gevaar lopen. Wanneer iemand vlucht vanwege bovengenoemde redenen dan heeft deze persoon recht op internationale bescherming.

Er zijn meer redenen waarom mensen vluchten zoals: armoede, klimaatverandering of natuurrampen. Mensen die om deze redenen vluchten zijn niet officieel vluchteling en vallen dan niet onder het Vluchtelingenverdrag. Zij krijgen niet altijd bescherming in een ander land. Maar ook als mensen officieel geen vluchteling zijn, kunnen zij toch gevaar lopen als ze naar huis gaan.

LANG WACHTEN

Het vaststellen of iemand officieel vluchteling is of niet, duurt vaak erg lang. Gevluchte mensen leven vaak jarenlang in onzekerheid in het land waar ze zijn terechtgekomen. Ze wonen in vluchtelingenkampen of opvangcentra en weten niet of ze mogen blijven. Vaak mogen ze niet werken of een opleiding volgen. Dat maakt het moeilijk hun leven weer op te pakken.

← Een familie in de Syrische stad Jableh bij de brokstukken van een gebouw dat door een aardbeving werd verwoest. © AFP

OPDRACHT 3

Lees de 'Redenen om te vluchten'.

a. Kruis aan welke mensen volgens het Vluchtelingenverdrag recht hebben op asiel.

☐ Een man uit Irak die gevlucht is, omdat hij homo is en dat is daar niet toegestaan.	☐ Een gezin uit de Sahel dat is weggegaan, omdat door de droogte al hun vee gestorven is.
☐ Een vrouw die in Nigeria werd bedreigd door de gewelddadige organisatie Boko Haram.	☐ Een echtpaar uit Afghanistan werd uitgesloten en bedreigd, omdat ze christen zijn.

b. Sammy en Ismail zijn gevlucht toen hun dorp door overstromingen wegspoelde. Er is geen plek waar ze veilig kunnen wonen. Wat vind jij, moeten mensen die vluchten vanwege het klimaat ook als vluchteling erkend worden? Leg je mening uit.

c. Leg uit of Fabiola op basis van de informatie die je hebt in aanmerking komt voor asiel.

OPGEVANGEN

In de buurt

Soms maken mensen die vluchten een lange reis om veilig te zijn. Maar de meesten gaan naar een land in de buurt. De armste landen vangen de meeste gevluchte mensen op. Meer dan twee derde verblijft in een buurland. Deze landen kunnen de grote aantallen gevluchte mensen niet aan: er is te weinig werk voor ze, kinderen krijgen vaak geen onderwijs en er is niet genoeg voedsel. Het zou goed zijn om de buurlanden die veel mensen opvangen te steunen, zodat de levensomstandigheden voor gevluchte mensen verbeteren.

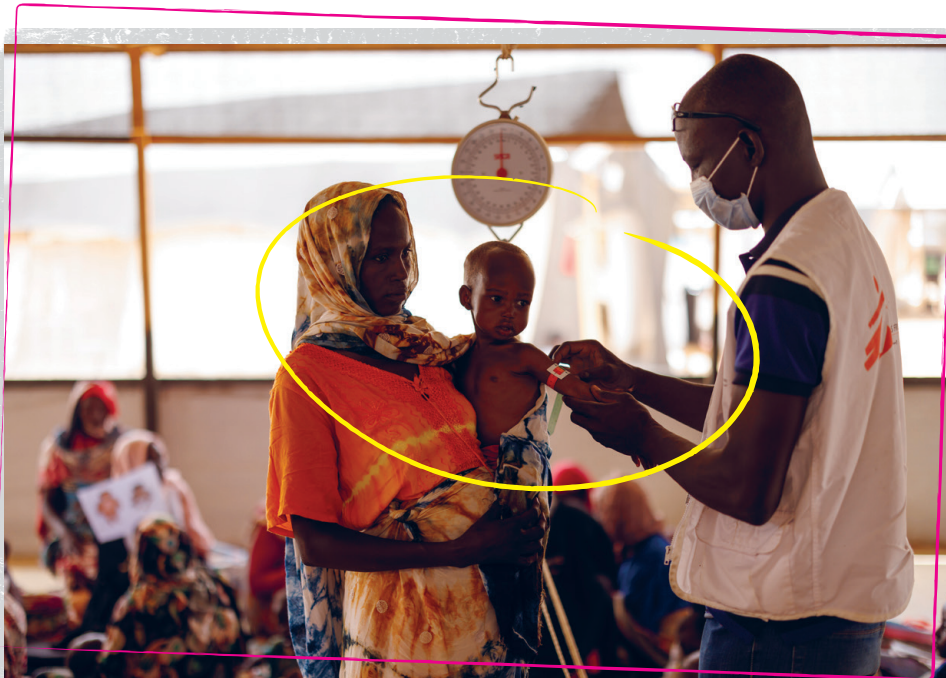
Verder weg

Helaas is er weinig steun voor de buurlanden. De levensomstandigheden van mensen die gevlucht zijn blijven daardoor slecht. Een klein deel van die mensen reist daarom door, bijvoorbeeld naar Europa.

Of nergens?

De meeste landen hebben beloofd zich aan het Vluchtelingenverdrag te houden en zijn verplicht om mensen op de vlucht toe te laten. Toch doen niet alle landen dat. Ook Europese landen proberen gevluchte mensen tegen te houden. Om vluchtelingen en migranten tegen te houden, plaatsen sommige landen hekken aan de grens. Of ze laten de politie mensen terugsturen (pushbacks). Grenswachten, agenten en andere ambtenaren mishandelen regelmatig vluchtelingen en migranten. Ze gebruiken geweld om ze tegen te houden of terug te sturen.

Ook maken landen afspraken met landen waar mensen op de vlucht doorheen reizen. Die landen moeten dan de gevluchte mensen opvangen in ruil voor geld. Maar vaak worden ze er slecht behandeld. Landen sturen mensen soms terug naar een plek waar ze niet veilig zijn. Dat mag niet volgens het Vluchtelingenverdrag en andere verdragen, maar het gebeurt wel.

← Kind op de vlucht uit Sudan wordt ingeënt in een vluchtelingenkamp in buurland Tsjaad.
© Dan Kitwood/Getty Images

OPDRACHT 4

Lees de tekst 'Opgevangen'.

a. Welke voorbeelden uit de tekst zijn in strijd met het Vluchtelingenverdrag?

b. Leg je antwoord bij a uit.

c. Welke gevolgen hebben de voorbeelden van a voor de mensen die hebben moeten vluchten?

d. Waarom is het belangrijk om de landen die gevluchte mensen opvangen te steunen?

e. Hoe zou je landen die veel gevluchte mensen opvangen kunnen steunen?

f. Leg uit waar jij opgevangen zou willen worden: in de regio of ver weg?

g. Wat zou je tegen pushbacks kunnen doen?

h. Wat is een gevolg van het weigeren van mensen op de vlucht?

OPDRACHT 5

Lees de tekst hieronder.

Hoe het verder ging met Fabiola en Soan

Ongeveer acht maanden na de opnamen kreeg Fabiola de kans om met Soan naar Canada te gaan. Ze wonen nu in de stad Victoria. Het was best even wennen. In de rust van alledag, komen de vervelende herinneringen weer terug. Maar Fabiola bleef haar best doen en vond haar draai. Ze heeft een opleiding bedrijfskunde gedaan en is zich nu verder aan het specialiseren in onroerend goed. Met Soan gaat het goed, hij gaat naar school.

Stel dat jij in een ander land opnieuw zou moeten beginnen. Wat zou jou kunnen helpen?

OPDRACHT 6

a. Bespreek met een klasgenoot wat jullie verwachten als antwoord op deze vragen:

> Uit welk land vluchten volgens jullie de meeste mensen?

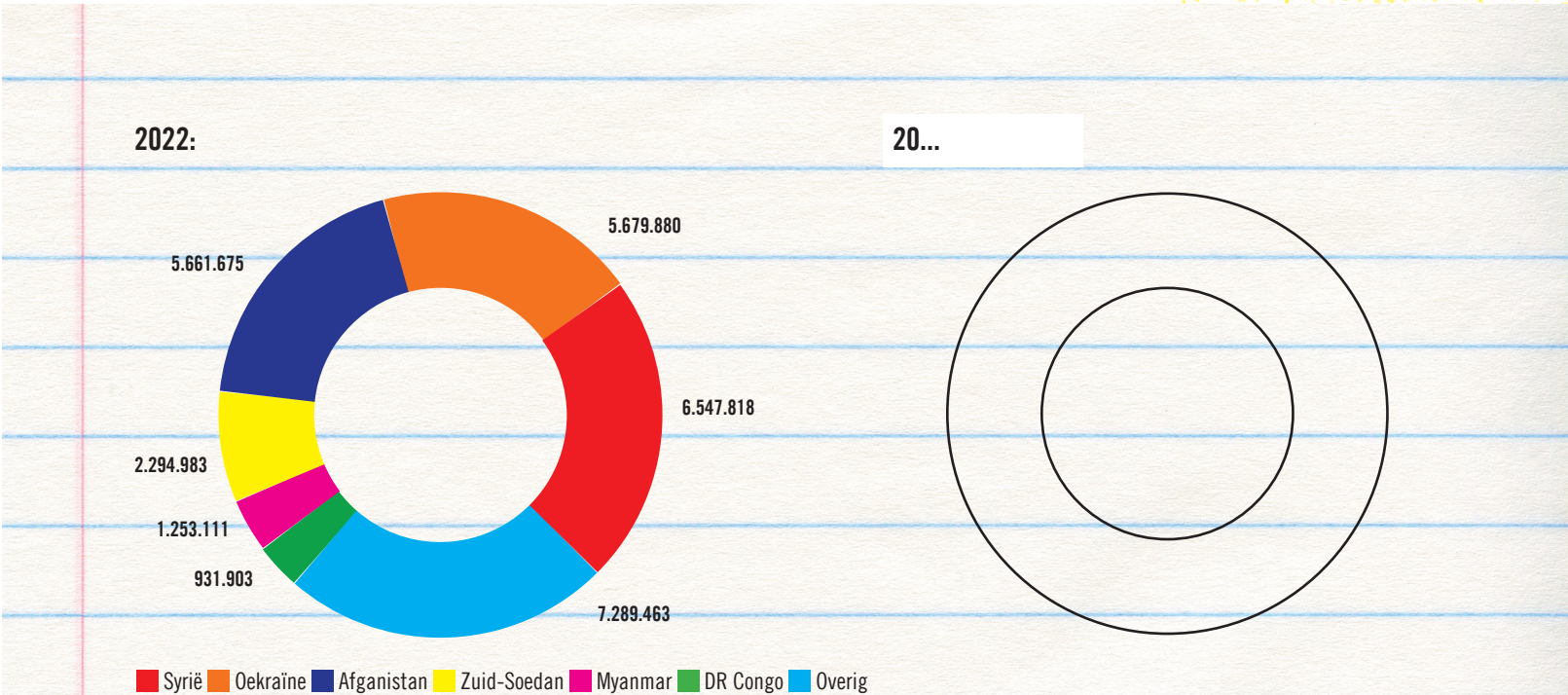
> Om welke redenen vluchten deze mensen?

> Waar worden de meeste gevluchte mensen opgevangen?

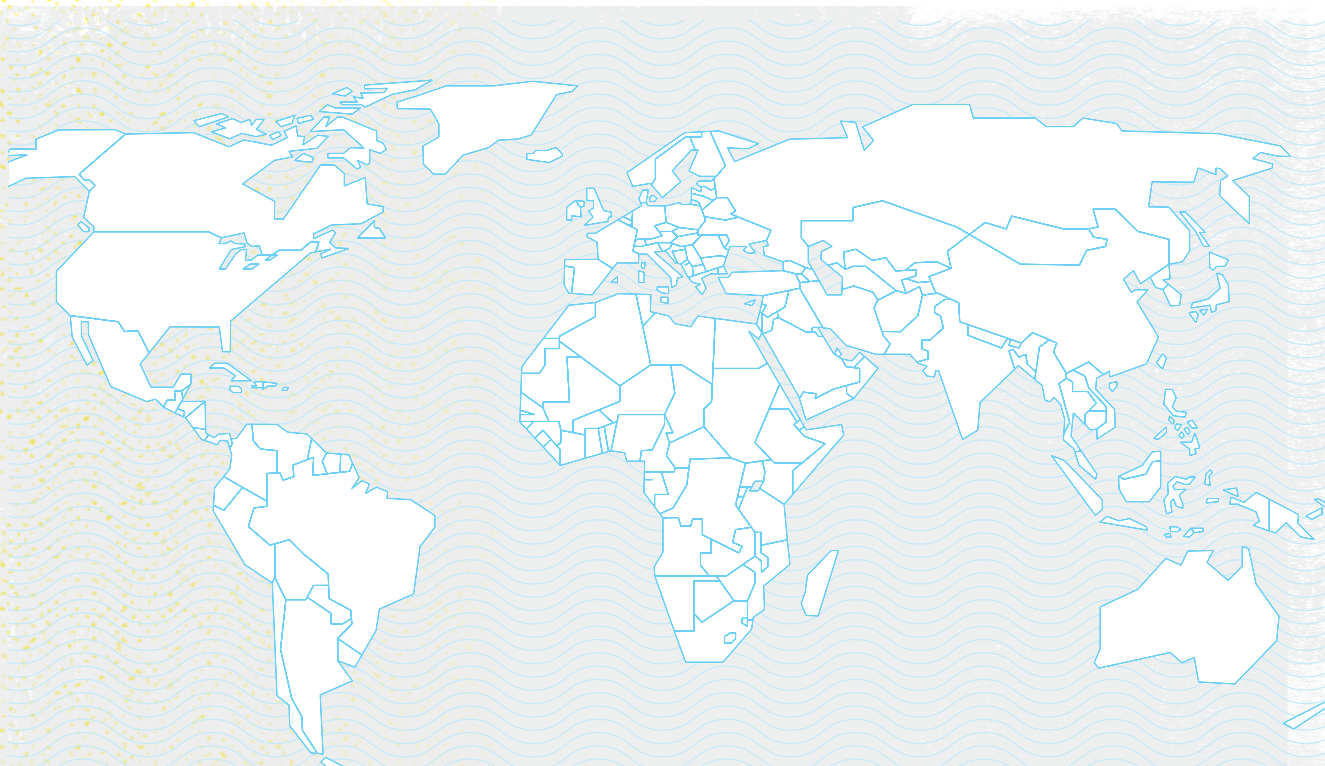
b. Zoek actuele informatie over mensen die vluchten en vul de tabel in.

Land waaruit mensen vluchten	Aantal mensen op de vlucht	Reden om te vluchten	Opvangland

c. Bekijk het cirkeldiagram links. Vul de recente verdeling in het lege diagram in.
Vul zo nodig de legenda aan.

- d. Kleur op het kaartje de landen waar de meeste gevluchte mensen vandaan komen.
Laat met pijlen zien waar de meeste mensen heen vluchten.

Zoek de meeste recente cijfers over mensen die asiel aanvragen in Nederland. Dit kan bijvoorbeeld via Vluchtelingenwerk, UNHCR of het CBS.

- e. Uit welke drie landen komen de meeste mensen die asiel aanvragen in Nederland? Kleur ze in op de kaart.

f. Vul in:

In het jaar _____ (jaartal) kwamen _____ (aantal) mensen op de vlucht naar Nederland. De meesten kwamen uit _____ (land).

← Mensen op de vlucht komen aan bij het asielzoekerscentrum in Ter Apel, Nederland.
© Kees van de Veen/ANP

OPDRACHT 7

In de Universele Verklaring voor Rechten van de Mens staat bij artikel 14:

Je hebt het recht om naar een ander land te gaan en dat land te vragen om jou te beschermen.

Kruis in onderstaand schema aan welke andere mensenrechten je bent tegengekomen in de teksten.

	'Vluchtelingenverdrag'	'Fabiola & Soan'	'Redenen om te vluchten'	'Opgevangen'
Art. 1 Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.				
Art. 3 Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.				
Art. 5 Marteling is verboden, net als wrede en vernederende behandeling of bestraffing.				
Art. 9 Je mag niet zomaar worden opgesloten of het land worden uitgezet.				
Art. 18 Je mag je eigen godsdienst kiezen of van godsdienst veranderen.				
Art. 19 Je hebt recht op informatie en je mag je eigen mening vormen. En je hebt ook het recht om die te uiten.				
Art. 26 Je hebt recht op onderwijs.				

OPDRACHT 8

- a. In artikel 29 van de Universele Verklaring voor Rechten van de Mens staat: **Je dient ervoor te zorgen dat ook de rechten van andere mensen kunnen worden nageleefd.** Hoe kun jij daarvoor zorgen?

- b. Wat betekent artikel 29 voor jou? Kun je zomaar alles doen en laten wat jij wilt? Leg je antwoord uit.

VUL AAN. JE HEBT NU GELEERD DAT ...

- ✓ De rechten van vluchtelingen staan in het _____
- ✓ De meeste mensen vluchten naar _____
- ✓ Buurlanden vaak niet genoeg middelen hebben om iedereen goed op te vangen.
- ✓ Sommige mensen daarom doorreizen.
- ✓ Mensen die vluchten voor _____ erkend worden als vluchteling.
- ✓ Mensen die vluchten voor natuurgeweld, honger, armoede niet onder het _____ vallen maar kunnen in sommige gevallen wel bescherming krijgen.
- ✓ Iedereen het recht heeft bescherming te vragen in een ander land, maar niet iedereen wordt erkend als _____.
- ✓ Mensen die vluchten voor natuurgeweld, honger, officieel geen _____ zijn.
- ✓ Asiel betekent _____
- ✓ Anders namelijk: _____

KOM IN ACTIE

Jij kunt meehelpen in Amnesty's strijd tegen onrecht. Dit is wat je kunt doen:

- Volg Amnesty op Instagram @amnestystudentNL of op de website www.amnestyopschool.nl.
- Maak een werkstuk of geef een spreekbeurt over Amnesty International of vluchtelingen. Bij Amnesty kun je hiervoor een informatieboekje krijgen.
- Stuur een groetenkaart of brief aan iemand die dat nodig heeft. Kijk op: amnesty.nl/grtz

Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen kan gebruikmaken van alle rechten die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechtendocumenten. Om dit te bereiken doen we onderzoek en ondernemen we actie gericht op het voorkómen en beëindigen van ernstige overtredingen van al deze rechten.

Wil je een spreekbeurt of werkstuk maken over mensenrechten? Of wil je actie voeren tegen onrecht? Wij helpen je met allerlei materialen. Kijk op amnesty.nl/leerlingen

Amnesty International
Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam
T (020) 626 44 36
educatie@amnesty.nl
amnestyopschool.nl
 [Facebook.com/amnestynl](https://www.facebook.com/amnestynl)
 [@amnestynl](https://twitter.com/amnestynl)
 [linkedin.com/in/amnestyopschool](https://www.linkedin.com/in/amnestyopschool)

AMNESTY
INTERNATIONAL

